

Lier kommune

VEILEDER I STYREARBEID FOR SELSKAPER EID AV LIER KOMMUNE

Godkjent av Lier formannskap, den 11.12.2014

Innhold

Sammendrag.....	4
1.0 Innledning.....	6
2.0 Bakgrunn	6
3.0 Formål	6
4.0 Samfunnsmandatet	7
4.1 Samfunnsansvaret.....	7
4.2 Omdømme, etikk og habilitet.....	7
5.0 Kommunen som selskapseier – en introduksjon	8
5.1 Om kommunalt eierskap	8
5.2 Kommunestyret er eier	9
5.3 Lier kommunes eierskapsprinsipper.....	10
5.4 Kommunens mange hatter.....	10
5.5 Kommunens representasjon i selskapene	11
5.6 Eierorganets og rådmannens rolle	11
6.0 Selskapsformene.....	11
6.1 Aksjeselskap.....	12
6.2 Interkommunalt selskap	12
7.0 Eierorgan og selskapsorgan.....	12
7.1 Eierorganet	12
7.2 Selskapsorganene	13
7.2.1 Generalforsamlingen	13
7.2.2 Representantskapet.....	14
7.2.3 Styret	15
7.2.4 Daglig leder	15
7.3 Eiers styringsrett.....	16
7.4 Strategiplaner	16
7.5 Selskapsøkonomi og kommuneøkonomi	17
8.0 Offentlighet	17
9.0 Etikk	17
10.0 Arbeidsgiver - organisering.....	18
10.1 Arbeidsmiljøutvalg/Lokale MedbestemmelsesUtvalg	18
10.2 Lønnspolitikk – styrets rolle.....	19
11.0 Styret – valg, oppgaver og ansvar	19
11.1 Valg/oppnevning av styremedlemmer	19
11.2 Styrets ansvar og oppgaver	20

11.2.1 Forvaltningen av selskapet	21
11.2.2 Styrets tilsynsansvar	21
11.2.3. Datterselskaper forhold til morselskapet	22
11.2.4 Godtgjørelse fra andre enn selskapet	22
11.2.5 Eventuell begjæring om gjeldsforhandling eller konkursbehandling.....	22
11.2.6 Styrets saksbehandling	22
11.2.7 Styreinstruks	22
11.2.8 Når styret kan treffe beslutning	23
11.2.9 Inhabilitet	23
11.2.10 Misbruk av posisjon i selskapet	23
11.2.11 Styreprotokoll.....	23
11.2.12 Overskridelse av myndighet.....	24
11.2.13 Mangler ved valg av styremedlem eller tilsetting av daglig leder	24
11.2.14 Forventninger til styret	24
11.2.15 Styrets egenevaluering	24
11.2.16 Godtgjørelse til styret	24
11.2.17 Åpenhet i alle forhold.....	25
11.2.18 Informasjon fra selskap til eier.....	25
11.3 Anbefalinger om eierskap og selskapsledelse	25
11.3.1 Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse	25
11.3.2 KS Eierforum	25
12.0 Tilsyn og kontroll	25
Vedlegg:	
1 Lier kommunes etiske retningslinjer	
2 Lier kommunes retningslinjer for styresammensetning	
3 Lier kommunes krav til egenevaluering for styrene	
4 Mal for styreinstruks	

Sammendrag

Denne skjematiske oppstillingen er ment som en “ hurtig-guide” til styrearbeidet. Ved hjelp av stikkord, kort omtale og henvisninger er det mulig å danne seg et bilde av aktuelle problemstillinger for eier og styremedlemmer. En slik oversikt vil likevel aldri yte emnene tilstrekkelig rettferdighet, ei heller være gi et uttømmende svar i komplekse spørsmål.

Stikkord	Omtale	Henvisninger
----------	--------	--------------

Grunnlaget

<i>Kommunens organisering</i>	Kommunen velger selv hvordan den vil organisere sin virksomhet dersom annet ikke er fastsatt i lov. Det gjelder også utskillelse i selskap eller selskapsliknende organisering, slik som aksjeselskap, interkommunale selskap, samvirkeforetak, stiftelser eller kommunale foretak. Veilederen omfatter først og fremst aksjeselskaper og interkommunale selskaper, men mye av innholdet passer også til styreverv i kommunale foretak, samvirkeforetak og stiftelser	Kommuneloven, aksjeloven, lov om interkommunale selskaper, samvirkelova og stiftelsesloven. Veilederens kapittel 5.
<i>Kommunestyret eier</i>	Det er kommunestyret som eier kommunens interesser i selskapene.	Veilederens kapittel 5.1 og 5.2.
<i>Eierskapspolitikk</i>		Veilederens kapittel 5.3.
<i>Selskapsformene</i>		Veilederens kapittel 6.
<i>Organer</i>	Det er viktig å skille mellom eierorganer og selskapsorganer	Veilederens kapittel 7.

Krav og forventninger til selskapene

<i>Selskapsorganer</i>	Et aksjeselskaps øverste organ er generalforsamlingen, det tilsvarende i et interkommunalt selskap er representantskapet.	Veilederens kapittel 7.2.1 og 7.2.2.
<i>Styret</i>	Styrets oppgave er å forvalte selskapets og eiernes verdier.	Veilederens kapittel 7.2.3 og kapittel 11.

<i>Daglig leder</i>	Et aksjeselskap står fritt til å tilsette en daglig leder, mens et interkommunalt selskap <i>skal</i> ha en daglig leder.	Veilederens kapittel 7.2.4

Etikk, omdømme og anbefalinger

<i>Etikk</i>	Gjennom medlemskap i <i>Transparency International Norge</i> ønsker Lier kommune å forplikte seg til åpenhet rundt alle sine beslutninger og disposisjoner, samt arbeide aktivt for å forebygge alle typer korrupsjon.	Veilederens kapittel 4.2 og kapittel 9.
<i>Omdømme</i>	Kommunens omdømme vil være avhengig av evnen til å styre selskapene på grunnlag av fastsatte normer, verdier og prinsipper.	Veilederens kapittel 4.2.
<i>Anbefalinger</i>	Både KS og Norsk Utvalg for Eierstyring og Selskapsledelse (NUES) har utarbeidet anbefalinger til eiere av selskaper.	Veilederens kapittel 11.3.

Tilsyn og kontroll

<i>Generalforsamling/ Representantskap</i>	Innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår skal et selskap etter aksjeloven holde ordinær generalforsamling som skal godkjenne årsregnskapet og årsberetningen og representantskapet i et interkommunalt selskap behandler selskapets regnskap, budsjett og økonomiplan.	Veilederens kapittel 12.
<i>Kommunens kontrollutvalg</i>	Kontrollutvalget oppnevnt av kommunestyret skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser, herunder å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser i selskaper gjør dette i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger.	Veilederens kapittel 12.

1.0 Innledning

De senere årene har en stadig større del av offentlig virksomhet blitt organisert utenfor de tradisjonelle, folkevalgte organene. Ofte har det skjedd innenfor rammen av kjente organisasjonsformer, men parallelt er det utviklet nye typer selskap eller selskapsliknende varianter.

Det er kommunene selv som avgjør hvordan de ønsker å organisere sin virksomhet, så lenge noe annet ikke fremgår av kommuneloven eller andre lovbestemmelser.

Et offentlig eierskap har mange likhetstrekk med det private, men flere hensyn og utfordringer kan fortone seg både prinsipielt og praktisk annerledes. Det gjelder også for den som oppnevnes til eller velges inn i styret for slike selskap.

Lier kommunestyre behandlet meldingen "Eierskap og selskapsstyring" 14. desember 2009, der en rekke aktuelle problemstillinger rundt kommunens eierskap ble reist. Ett resultat er beslutningen om at det skal utarbeides en veileder for styremedlemmer i selskap der kommunen er eier.

Forholdet mellom Lier kommune som eier og medlemmer av styrene er avhengig av hvilken selskapsform det gjelder, og – i enkelte tilfeller – kommunens eierandel i selskapet. Denne veilederen vil derfor ikke gi svar på alle de spørsmålene som vil kunne dukke opp i tilknytning til det enkelte selskap.

Det er også vesentlig å være oppmerksom på den kontinuerlige utviklingen av lovverket og de forskriftene som hører til, rettspraksis og ikke minst endrede rammebetingelser for – og holdninger til - kommunal virksomhet. Selv med god vilje til revisjon av veileder og vurderinger kan det være greit å foreta en dobbeltsjekk i viktige spørsmål, spesielt knyttet til aksjeloven, kommuneloven og lov om interkommunale selskaper.

2.0 Bakgrunn

Bakgrunnen for denne veilederen er at Lier kommune ved behandlingen av kommunens eierskapspolitikk har vedtatt at det skal utarbeides en *veileder* til styremedlemmer oppnevnt av Lier kommune.

3.0 Formål

Formålet med veilederen er å gi nye styremedlemmer en innføring i hva det vil si å være styremedlem i et selskap, generelt, enten det er styre i et aksjeselskap eller styre i et interkommunalt selskap og hva Lier kommune som eier forventer av styremedlemmer som er oppnevnt at kommunens eierorgan.

4.0 Samfunnsmandatet

Norske kommuner utgjør en betydelig del av den samlede offentlige forvaltningen i landet og er derfor tillagt både oppgaver og myndighet som preger innbyggernes hverdag. Lokaldemokratiet er ikke grunnlovsfestet, men har en sterk posisjon i styring av samfunnsutviklingen på lokalt nivå og med en reell regional innflytelse.

Kommunens samfunnsmandat omfatter så vel tjenesteleveranser til innbyggerne, som myndighetsutøvelse og omfattende utviklingsprosesser. Det er også i et slikt perspektiv at kommunene etablerer og eier selskaper eller selskapsliknende enheter. Av og til kan imidlertid rollen som samfunnsaktør «gå utenpå» en slik tradisjonell tredeling og dermed påvirke utøvelsen av eierskapet.

4.1 Samfunnsansvaret

Det faller naturlig å knytte «samfunnsansvar» til kommuneorganisasjonen uten å være nødt til å utdype det. Likevel er det tatt noen valg i Lier kommune som bidrar til å utvide forståelsen av begrepet.

I den første utgaven av kommunens eierskapspolitikk er det riktignok ikke dette som har størst fokus. Det følger imidlertid av initiativ og vedtak at Lier kommune legger stor vekt på en aktiv og forpliktenende miljø- og klimapolitikk, helsefremmende atferd, et bevisst forhold til menneskerettigheter og etisk refleksjon som bidrar til bevisste og transparente handlinger.

For Lier kommune som eier er det av stor betydning at de kommunalt hel- eller deleide selskapene bygger sin virksomhet på de samme verdiene og sikrer at de ivaretas gjennom styrets diskusjon, refleksjon og føringer, i planer, beslutninger og daglig praksis.

4.2 Omdømme, etikk og habilitet

Lokaldemokratiet og dermed kommunenes virksomhet bygger på et tillitsvotum mellom innbyggerne og kommunens folkevalgte representanter. Dermed har velgerne overlatt til kommunestyret å fatte avgjørelser på deres vegne innenfor de rammebetingelsene kommunene er gitt, basert på et sett av mer eller mindre uttrykte verdier.

Kommunens eierskap i forskjellige typer virksomheter danner ikke noe unntak fra dette. Kommunens omdømme vil være avhengig av både evnen til å styre selskapene på grunnlag av slike normer og selskapenes evne til å forholde seg til slike verdier og prinsipper.

Selv om de kommunalt eide selskapene er selvstendige rettssubjekter, organisert etter andre prinsipper enn kommunen selv, anses de som en del av den «kommunale familien» og det forventes at styremedlemmene kjenner eiernes grunnleggende regler for etikk og åpenhet, bidrar til at de etterleves i praksis og bidrar til samfunnets tillit til selskapet og dets eiere.

Gjennom medlemskapet i *Transparency International Norge* (www.transparency.no) har Lier – som den første kommunen i landet – tatt et betydelig skritt i å forplikte seg til åpenhet rundt alle sine beslutninger og disposisjoner. Med medlemskapet ønsker Lier kommune også å arbeide aktivt for å forebygge alle typer korrupsjon.

Lier kommune har sluttet seg til *Fairtrade Max Havelaar* (www.fairtrade.no) som fremmer rettferdig handel. Det innebærer at kommuneorganisasjonen selv i størst mulig utstrekning benytter produkter som er deklartert og tilfredsstillende kravene, men også aktivt å bidra til at Liersamfunnet gjør det samme.

Etiske krav i offentlige anskaffelser handler om å kreve at varene og tjenestene som kjøpes inn skal være produsert under juridisk og etisk forsvarlige forhold. Kravene omhandler blant annet forbud mot barnearbeid og tvangsarbeid.

Alle virksomhetene i kommuneorganisasjonen skal sertifiseres etter ordningen *Miljøfyrtårn* (www.miljofyrtarn.no).

Lier kommune har egne [etiske retningslinjer](#) som gjelder for den politiske og administrative organisasjonen. *Se vedlegg 1.* Det er forventet at styremedlemmene er oppmerksomme på innholdet i dem og så langt selskapet selv ikke har utarbeidet tilsvarende, benytter dem som fundament i styrearbeidet. Forøvrig er det også forventet av både styret og daglig leder i kommunalt eide selskaper at etiske dilemma tas regelmessige opp til refleksjon og diskusjon.

5.0 Kommunen som selskapseier – en introduksjon

Norske kommuner eier en rekke selskaper innen forskjellige bransjer og med forskjellig formål slik det omtales i denne veilederen. I denne introduksjonen sies det litt om hvordan eierskapet i praksis forvaltes av de kommunale styringsorganene. For en mer detaljert tilnærming knyttet til noen av problemstillingene vises det til øvrige punkter i veilederen, evt. også til annen litteratur.

5.1 Om kommunalt eierskap

Det kan være flere grunner til at kommunen bør være eier i ulike selskaper, og begrunnelsene kan variere fra selskap til selskap.

Kommunalt eierskap kan bidra til at samfunnsøkonomiske og samfunnsmessige hensyn ivaretas.

Hvilke viktig hensyn som bør gjelde i eierstyringen går frem av Eiermeldingen fra 2009, og det er ikke det at kommunestyret som eier av et aksjeselskap eller interkommunalt selskap, ikke kan styre selskapene, det må bare gjøres på det *rette tidspunkt* og med de *rette styringsmekanismer*, bl.a. gjennom vedtekter, utpeking av styremedlemmer og gjennom selskapenes organer.

Det kan være hensiktsmessig å dele eierskapsporteføljen i *ulike kategorier*. Utgangspunktet for en slik kategorisering bør være eiers begrunnelser og mål for eierskapet:

- Selskaper med forretningsmessige mål
- Selskaper med forretningsmessige mål og andre spesifikt samfunnsmessige mål
- Selskaper med sektorpolitiske mål
- Eventuelle andre begrunnelser.

Selskaper med forretningsmessige mål

I denne kategorien bør selskaper der kommunen kun har forretningsmessige mål med eierskapet, inngå. Eierforvaltningen av selskapene i denne kategorien har som eneste formål å maksimere verdiene av kommunens investeringer, bl.a. gjennom å bidra til en god forretningsmessig utvikling av selskapene. Hvorvidt kommunen skal forbli eier i disse selskapene bør være gjenstand for løpende forretningsmessige vurderinger.

Ut i fra vedtektene og de fastsatte eierstrategier, har ikke Lier kommune eierskap i selskap med kun forretningsmessige mål.

Selskaper med forretningsmessige mål og andre spesifikt samfunnsmessige mål

I denne kategorien bør selskaper der kommunen har forretningsmessige mål med eierskapet, men hvor det også er andre samfunnsmessige begrunnelser for kommunalt eierskap, inngå. Et fellestrekk for selskapene i denne kategorien er at de i tillegg til å drive i konkurranse med andre kommersielle aktører på forretningsmessig grunnlag, også vil kunne gis enkelte føringer for virksomheten ut i fra kommunens mål med eierskapet. For at det ikke skal skapes tvil om at selskaper i denne kategorien drives på forretningsmessig grunnlag, vil den politiske styringen hovedsakelig ivaretas gjennom reguleringer og forretningsmessige kommunale kjøp fra selskapene.

På bakgrunn av vedtektene og de fastsatte eierstrategier, har Lier kommune eierskap i følgende selskap med forretningsmessige mål og andre spesifikt samfunnsmessige mål: Lier Everk AS, Eidos Eiendomsutvikling AS, og Vardar AS (B-aksjer).

Selskaper med sektorpolitiske målsettinger

Kommunalt eierskap i selskaper i denne kategorien har hovedsakelig sektorpolitiske formål. Målene for disse selskapene bør tilpasses formålet med eierskapet i det enkelte selskap. Som eier vil kommunen vektlegge at de sektorpolitiske målene nås mest mulig effektivt.

På bakgrunn av vedtektene og de fastsatte eierstrategier, har Lier kommune eierskap i selskap med sektorpolitiske målsettinger: Lier ASVO AS, Lier Boligselskap AS, Tranby Varme- og Servicesentral AS, Enter Kompetanse AS og de interkommunale selskaper.

5.2 Kommunestyret er eier

Kommunestyret er kommunens øverste formelle styringsorgan og er derfor eieren av all kommunal aktivitet, også eierinteresser i selskap eller selskapsliknende virksomheter.

For at folkevalgte – på vegne av kommunens innbyggere – skal kunne utøve sitt eierskap er det nødvendig å sette eierstyringen i system og etablere rutiner som ivaretar interessene, blant annet delegere myndighet til å foreta disposisjoner på kommunestyrets vegne.

5.3 Lier kommunes eierskapsprinsipper

Lier kommunestyre har vedtatt følgende eierskapsprinsipper:

1. Før en mulig selskapsdannelse skal selskapsformen vurderes grundig. Det bør foreligge en analyse av hva eier kan oppnå ved å opprette et selskap fremfor å drive aktiviteten innenfor en kommunal etatsorganisering.
2. Formannskapet skal være Lier kommunes eierorgan.
3. Det tilstrebes at alle selskap hvor kommunen er eier oppretter en egen valgkomité. Eierorganet velger en egen valgkomité bestående av tre medlemmer som så langt det er mulig bør reflektere eierorganets politiske sammensetning. Denne, eller de som valgkomiteen oppnevner, er eierorganets representant(er) i selskapenes valgkomiteer der kommunen er invitert til slik deltakelse.
4. Vedtektene i selskapene skal utformes slik at tilstrekkelig eierstyring sikres.
5. Det skal utarbeides retningslinjer for informasjonsutveksling mellom eierorganet og eierorganets representant.
6. Det skal være en klar og presis eierstrategi for hvert enkelt selskap, godt forankret hos det enkelte styremedlem.
7. Utøvelsen av kommunens eierskap skal vurderes hvert år av eierorganet med utgangspunkt i kommunens mål med selskapene, fastsatt i eierstrategiene og vedtektene.
8. Det skal utarbeides egne retningslinjer som skal benyttes, av valgkomiteen ved utpeking av kandidater til selskapenes styrende organer.
9. Det skal utarbeides en rettleder til styremedlemmer oppnevnt av Lier kommune.
10. Det skal opprettes hensiktsmessige kontroll- og evalueringssystemer for selskapene og selskapenes styrer. Disse systemene skal også ivareta hensynet til så vel selskapenes egne valgte revisor som kommunens eget kontrollutvalg.
11. Kommunalt eide selskaper skal legge til rette for åpenhet om sitt selskap i alle forhold, som av konkurransemessige hensyn ikke er unntatt offentlighet.
12. Informasjon fra selskap til eier skal skje gjennom selskapsledelsen.
13. Eierskap skal være godt forankret i kommunestyret gjennom vedtak og meldinger.

5.4 Kommunens mange hatter

En kommune er *samfunnsaktør, tjenesteprodusent og –leverandør, forvaltningsmyndighet og bedrift*. I denne sammenheng er kommunen også *eier*.

Det sier seg selv at rollene ikke alltid er forenlige, men årsakene kan variere. En kommunalt eiet bedrift er vanligvis underlagt de samme reglene som tilsvarende privat bedrift (eks. i forhold til tiltak som omfattes av plan- og bygningsloven eller forurensningsloven); er kommunen både eier og lokal forvaltningsmyndighet vil det være nødvendig å skille tydelig mellom rollene i saksbehandlingen.

Tilsvarende er det behov for å være spesielt aktpågivende når kommunen er bestiller/kjøper av tjenester i et marked der et selskap helt eller delvis eiet av kommunen selv er i konkurranse med andre leverandører.

Endelig er situasjonen kompleks i tilfeller der et selskap som er etablert med formål å tjene kommunens interesser benyttes for å oppnå en ønsket samfunnsutvikling. Også her skal både forholdet til selskapslovgivningen (styringshensyn) og mulige andre aktører grundig vurderes før disposisjonene iverksettes.

5.5 Kommunens representasjon i selskapene

Selskapslovgivningen er noe forskjellig innrettet avhengig av selskapsform. Som eier oppnevner kommunen representanter til selskapets øverste organ (generalforsamling, representantskap eller råd) som igjen står for valget av styre i selskapet.

Ordføreren representerer kommunen i kraft av sitt verv, men det er ikke uvanlig at den enkelte kommune har en arbeidsdeling der andre oppnevnes til å ivareta kommunens eierinteresser.

For interkommunale selskap er det kommunestyret selv (lov om IKS, § 6, 1. ledd) som oppnevner representant(er) til representantskapet.

5.6 Eierorganets og rådmannens rolle

Emnet omtales ytterligere i veilederen forøvrig; her nevnes bare at formannskapet er tillagt den løpende oppfølgingen av selskapene som eierorgan og at rådmannen bistår formannskapet og kommunestyret i å skjøtte oppgaven.

Rådmannen innehar funksjonen som kommunens øverste administrative leder, er ansatt av kommunestyret og utøver sin oppgave på grunnlag av kommunelovens bestemmelser om stillingen og etter myndighet delegert av kommunestyret.

6.0 Selskapsformene

I praksis kan kommunen være eier i forskjellige typer selskap eller selskapsliknende virksomheter også sammen med andre offentlige og/eller private eiere. *Formålet* avgjør som regel hvilken selskapsform som velges ved etablering av selskapene.

Vanligvis har kommunen vært med på å opprette selskapet; noen få ganger trer kommunen inn i et allerede etablert selskap eller kjøper eierandeler.

Det finnes flere eksempler på at samfunnsutviklingen generelt, krav fastsatt i lov og forskrifter eller forholdene innenfor selskapets nedslagsfelt/markedssegment kan bidra til at fokus og formål endres over tid.

Lier kommune er for tiden hel- og deleier i aksjeselskap (organisert etter aksjeloven - AS), interkommunale selskap (organisert etter lov om interkommunale selskaper - IKS),

samvirkeforetak (som ikke er hjemlet i særskilt lovgivning, tidligere andelslag - SA) og enheter som er selskapsliknende i sin form. Lier kommune har ingen selskap organisert som kommunale foretak (KF, etter kommuneloven).

I denne veilederen omtales selskapene under ett der spesielle hensyn eller regelverk tilsier noe annet. I denne sammenheng finnes det imidlertid praktiske og prinsipielle forskjeller mellom de selskapene som eies av Lier kommune alene og de som har flere eiere.

Fordi regelverket for aksjeselskap og interkommunale selskap er forskjelligartet mht. selskapets økonomiske rammebetingelser og ansvar, omtales dette også spesielt i denne veilederen. For øvrig vises til bl.a. beskrivelsen av styrets oppgaver og ansvar.

6.1 Aksjeselskap

Det ligger i aksjeselskapets egenart og er presisert i aksjeloven (av 13. juni 1997 nr. 44) at eiernes ansvar for selskapets økonomiske forpliktelser og disposisjoner er begrenset (aksjelovens § 1-2 ”Ansvarsbegrensningen”) til aksjekapitalen. Dette gjelder også for kommunen som aksjeeier.

Likeledes er det verdt å merke seg at kommuner ikke har anledning til å stille garanti for næringsvirksomhet som ikke drives i egen regi (kommuneloven av 25. september 1992 nr. 107, § 51 nr. 2). Her kan definisjon og grenser i enkelte situasjoner fortone seg uklare, men hovedregelen er at kommunal garantistillelse for aktiviteter i regi av aksjeselskap ikke skal finne sted.

Aksjeselskap som ikke er i stand til å oppfylle sine økonomiske forpliktelser kan tas under konkursbehandling.

6.2 Interkommunalt selskap

Et interkommunalt selskap er et selvstendig rettssubjekt og i utgangspunktet tydelig skilt fra eierne så vel juridisk som økonomisk.

I motsetning til hva som er tilfellet for aksjeselskap vil imidlertid eierne (deltakerne) i et interkommunalt selskap fullt ut inntå for *sin andel* av selskapets forpliktelser. Dette er også årsaken til at et interkommunalt selskap aldri kan settes under konkursbehandling; det finnes alltid adressater for krav på selskapet.

7.0 Eierorgan og selskapsorgan

7.1 Eierorganet

Kommunestyret er den formelle eieren av kommunens selskaper eller eierandeler i selskaper. Ved vedtak av 14. desember 2009 (sak 68/2009) har kommunestyret utpekt *formannskapet* som eierorgan på sine vegne.

I praksis betyr det at alle saker som skal behandles av *eieren* legges frem for formannskapet til behandling, og i hovedsak også for endelig avgjørelse. Det kan dreie seg om eierens forberedelse til generalforsamling/representantskap, kommunens eierstrategi for det aktuelle selskapet, prinsipielle problemstillinger oversendt fra selskapet til eierne for avklaring osv.

I spørsmål som kjøp og salg av aksjer, etablering av nye selskap, vedtektsendringer av prinsipiell betydning mv. vil likevel kommunestyret være vedtaksmyndighet. Formannskapet blir i slike tilfeller forberedende organ som fremmer forslag (innstilling) til vedtak.

Det skilles gjerne mellom formannskapet som eierorgan og de tilfellene der formannskapet opptrer som myndighet etter lov og forskrifter eller bestiller av tjenester.

Legg merke til at vi her benytter begrepet «*eierorgan*» om det utvalget som ivaretar kommunens eget saksforberedende arbeid; selskapenes øverste organ der eierne styrer – slike som generalforsamling og representantskap – går her under den mer omfattende betegnelsen «*selskapsorgan*».

7.2 Selskapsorganene

7.2.1 Generalforsamlingen

Generalforsamlingen er aksjeselskapets øverste besluttede organ, fastsetter vedtekter for selskapet og velger selskapets styre. Forvaltningen av selskapet hører under styret. Det er gjennom generalforsamlingen kommunen utøver sin eierrådighet i selskapet ved stemmerett knyttet til aksjeposten. Det skal avholdes en ordinær generalforsamling en gang i året, innen 6 måneder etter årets utløp. I tillegg kan det innkalles til ekstraordinær generalforsamling dersom det foreligger spørsmål eller problemstillinger som krever slik behandling.

I heleide aksjeselskap er generalforsamlingen personidentisk med *formannskapets medlemmer* i Lier kommune.

I aksjeselskap der kommunen er deleier er det *ordføreren* som etter reglement for politiske organ i Lier kommune (vedtatt 31. januar 1995, sak 10/1995 med senere endringer) pkt. 6.1.1 som er gitt fullmakt til å representere kommunen. Ordføreren kan oppnevne en annen som representant på sine vegne.

Aksjelovens (av 13. juni 1997 nr. 44) kapittel 5 angir generalforsamlingens myndighet, formkrav ved innkalling, obligatorisk innhold i og gjennomføring av generalforsamlingen.

En aksjeeier kan kreve at styremedlemmer og daglig leder på generalforsamlingen gir tilgjengelige opplysninger om forhold som kan innvirke på bedømmelsen av

1. godkjenningen av årsregnskapet og årsberetningen;
2. saker som er forelagt aksjeeierne til avgjørelse;
3. selskapets økonomiske stilling, herunder om virksomheten i andre selskaper som selskapet deltar i, og andre saker som generalforsamlingen skal behandle, med mindre de opplysninger som kreves, ikke kan gis uten uforholdsmessig skade for selskapet.

Dersom det må innhentes opplysninger, slik at svar ikke kan gis på generalforsamlingen, skal det utarbeides skriftlig svar innen to uker etter møtet. Svaret skal sendes til alle aksjeeiere med kjent adresse.

Beslutning om å endre vedtektene treffes av generalforsamlingen, og krever tilslutning fra minst to tredeler så vel av de avgitte stemmer som av den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen.

Godtgjørelse til styremedlemmer fastsettes av generalforsamlingen.

7.2.2 Representantskapet

Representantskapet er den øverste myndigheten i et interkommunalt selskap og har noe utvidet myndighet i forhold til generalforsamlingen i et AS. Ved en eieravtale kan eierne øke sin styring og kontroll ved for eksempel å angi at visse saker må behandles av representantskapet.

Deltakerkommunene utøver sin eierinteresse gjennom minst en representant (og tilsvarende antall varamedlemmer) hver, i representantskapet. I interkommunale selskaper er det ikke mulig å gi en annen deltaker (eier) i selskapet fullmakt til å opptre på egne vegne.

Etter reglement for politiske organ i Lier kommune (vedtatt 31. januar 1995, sak 10/1995 med senere endringer) pkt. 3.4 er det kommunestyret som oppnevner representantene til representantskapet i interkommunale selskaper. Det er ikke gitt anledning til å delegerer slik oppnevning til andre (jfr også lov om interkommunale selskaper av 29. januar 1999 nr. 6, §6, 1. ledd). Oppnevningen skjer etter kommunevalget; så snart det er mulig etter konstituering av kommunestyret. Supplering foretas i løpet av valgperioden.

Representantskapsmedlemmene behøver ikke være medlemmer av kommunestyret.

Lov om interkommunale selskaper §§ 6 – 9 angir bl.a. representantskapets sammensetning og myndighet, - og beskriver hvordan innkallingen skal foregå og hvilket innhold representantskapets møte skal ha.

Den utvidede innflytelsen har først og fremst sammenheng med deltakernes ubegrensede ansvar for selskapets forpliktelser. Når deltakerne påtar seg et større ansvar (i forhold til et AS) er det også naturlig at styringsmulighetene utvides. Representantskapet kan, etter forslag fra styret, beslutte utdeling av selskapets midler. Dette kan skje etter at regnskapet for siste regnskapsår er fastsatt. Begrensninger knyttet til utdeling av midler er mindre strenge enn aksjelovens regler. Utdeling kan bare besluttet dersom midlene ikke trengs til betaling av selskapsforpliktelser eller til selskapets virksomhet.

Det ligger i representantskapets stilling som selskapets øverste myndighet at det kan treffe vedtak i alle selskapsaker med mindre loven forbeholder avgjørelsesmyndigheten for andre selskapsorganer.

Det ligger videre i representantskapets stilling som øverste myndighet at det har instruks- og omgjøringsmyndighet overfor andre selskapsorganer. Som øverste myndighet har representantskapet også direkte innflytelse over styrets sammensetning, jf. § 10 annet ledd.

Likeledes kan representantskapet kreve innsyn i selskapets saker og iverksette granskning. Den enkelte deltaker har ikke noen selvstendig innsynsrett i selskapet eller rett til å kreve opplysninger fra selskapets administrasjon.

Representantskapet har plikt til å behandle de saker som loven pålegger det å behandle, så som å velge styre, vedta budsjett, behandle regnskap, budsjett og økonomiplan. Se lovens §§ 18, 19, 20 og 27.

7.2.3 Styret

Bestemmelsene knyttet til styret og dets ansvar er svært likt i aksjeselskap og interkommunalt selskap. De interkommunale selskapene organiseres da også i stor utstrekning etter mønster av aksjeselskapene.

Styret er et kollegialt organ som treffer beslutninger i styremøter. Et kollegialt organ kjennetegnes ved at styrelederen ikke har instruksjonsmyndighet over styremedlemmene og at det enkelte styremedlem ikke skal representere bestemte interesser utover selskapets interesse.

Forutsetningene for at styret skal kunne opptre som et kollegium er at styremedlemmene har god forståelse for styrets rolle og formålet og rammene for virksomheten.

Styrets oppgave er å forvalte selskapet og eiernes verdier ved å forestå selskapsledelsen, skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten og i nødvendig utstrekning fastsette planer og budsjetter for selskapets virksomhet. Styret kan også fastsette retningslinjer for virksomheten.

Styret innehar et spesielt ansvar for arbeidstakerne og skal føre tilsyn med den daglige ledelsen av selskapet.

I selskaper opprettet etter lov om interkommunaleselskaper kan det fastsettes i selskapsavtalen at visse arter saker som ellers vil høre under styret, må godkjennes av representantskapet, jf. § 13.

Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

Styret iverksetter de undersøkelser det finner nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver. Styret skal iverksette slike undersøkelser dersom dette kreves av ett eller flere av styremedlemmene.

I selskaper hvor de ansatte har representasjon i styret, skal styret fastsette en styreinstruks som gir nærmere regler om styrets arbeid og saksbehandling. Instruksen skal blant annet inneholde regler om hvilke saker som skal styrebehandles og daglig leders arbeidsoppgaver og plikter overfor styret. Instruksen skal også inneholde regler for innkalling og møtebehandling.

7.2.4 Daglig leder

I aksjeselskap står selskapet fritt til å tilsette en daglig leder dersom aksjekapitalen er under 3 millioner kroner. Et interkommunalt selskap *skal* ha en daglig leder; der er ikke valgfriheten

tilstede. For øvrig er bestemmelsene om daglig leder langt på vei de samme for begge selskapsformer.

7.3 Eiers styringsrett

Aksjeeierne utøver sin eiermyndighet gjennom generalforsamlingen som er øverste myndighet i et aksjeselskap. Generalforsamlingen kan avgjøre alle saker som ikke etter lov er unntatt generalforsamlingens myndighet og fatter viktige vedtak for styring av selskapet. Den prinsipielt viktigste beslutningen flertallet på generalforsamling fatter er å peke ut personene som skal representere aksjeeierne i styret som skal forvalte eiernes verdier i selskapet. Andre sentrale vedtak er vedtak om utbytte, vedtektsendringer, endring av selskapets kapitalforhold og oppløsning av selskapet.

Selskapets styre skal handle på vegne av aksjeeierne, som deres tillitsvalgte. Styret er imidlertid også berettiget, og etter omstendighetene også forpliktet til, å se til andre interesser som interessene til de ansatte, kreditorer og andre medkontrahenter. Ledelsen er ikke forpliktet etter aksjeselskapslovgivningen, men har adgang til se til at selskapet oppfyller de forpliktelsene selskapet har overfor samfunnet.

Styrets kompetanse er begrunnet i styrets ansvar for forvaltningen av selskapet. Er generalforsamlingen uenig med styret i hva som forsvarlig kan deles ut som utbytte må generalforsamlingen eventuelt velge et nytt styre som er deler generalforsamlingsflertallets oppfatning av utbyttespørsmålet.

Selskapets ledes av styret, som er ansvarlig for forvaltning av selskapet og har tilsynsansvar med den daglige ledelse. Siden styret i de fleste tilfelle er valgt av generalforsamlingen, bindes styret av generalforsamlingens beslutninger.

7.4 Strategiplaner

Det er forskjell på *eierstrategi*, som er eiers strategi for selskapet og *selskapsstrategi* som er styrets strategi for å nå de mål og krav eier har overfor selskapet.

Eierstrategi

Lier kommunestyre har vedtatt at det skal utarbeides eierstrategier for alle selskaper der Lier kommune har eierandeler. Eierstrategien er retningsgivende for styrene der Lier kommune er ene- eller majoritetseier, men også retningsgivende for kommunens (eiers) representant i generalforsamling/representantskap i øvrige selskaper. I eierstrategien for det enkelte selskap skal følgende hovedpunkter vurderes:

- a) Måloppnåelse, krav til kvalitet og kostnadseffektivitet.
- b) Mål for egenkapital.
- c) Oppfølgings- og investeringsbehov, herunder økonomisk risiko.
- d) Virksomhetsområdets betydning for eierskapet.
- e) Lønnsomhetskrav.
- f) Samfunnsansvar (miljø, etikk, antikorrupsjon etc.).
- g) Rutiner for informasjon mellom selskap og eierorgan.
- h) Rutiner ved valg av selskapsrevisor.

Selskapsstrategi

Hvert enkelt selskap bør, i en prosess med involvering av medarbeidere og styre, utarbeide en strategi for hvordan selskapets mål og krav skal nås. En selskapsstrategi vil kunne motivere, bygge fellesskap og bedre beslutningsgrunnlaget for å bygge en produktiv organisasjon og kultur.

7.5 Selskapsøkonomi og kommuneøkonomi

Et selskaps økonomi og eiers økonomi er adskilt for hverandre, det gjelder også forholdet mellom Lier kommunes økonomi og økonomien til de selskapene kommunene har eierskap i.

Enkelte av de selskaper kommunen har eierskap i, vil enten gjennom vedtekter/selskapsavtaler eller innkjøpsavtaler med kommunen, utføre oppgaver basert på direkte eller indirekte kostnadsdekning fra kommunen.

Finansieringen av enkelte interkommunale selskap er basert på gebyr fra innbyggerne/kundene, slik som renovasjonsgebyr, vann- og avløpsgebyr, mens andre er basert på direkte overføring fra kommunen til selskapet for utførelse av aktuelle tjenester.

For enkelte, spesielt aksjeselskapene, vil Lier kommune ha et ordinært kunde-/leverandørforhold, der innkjøpsavtalene er basert på lov om offentlige anskaffelser.

8.0 Offentlighet

Et av prinsippene i Lier kommunes eierskapspolitikk er at kommunalt eide selskap skal legge til rette for åpenhet om sitt selskap, i alle forhold som av konkurransemessige hensyn ikke er unntatt offentlighet.

Det vises til lov av 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova).

9.0 Etikk

De selskaper Lier kommune har eierandeler i skal være preget av *åpenhet*, være *verdidrevet* og ta *samfunnsansvar*.

Åpenhet

- Bidra til åpenhet i alt arbeid og samhandling som av konkurransemessige årsaker ikke skal unntas.
- Sikre tilstrekkelig, god og riktig informasjon.
- Sikre dialog med innbyggere, kunder, medarbeidere og samarbeidspartnere.

Verdidrevet

- Etisk refleksjon er en naturlig del av verv og arbeid, individuelt og sammen med andre.
- Være bevisst egen rolle og unngå dobbeltroller.

- Opptre upartisk og praktisere likebehandling uavhengig av politiske ståsted og generell sosial status.
- Unngå å gi eller ta imot gaver eller andre personlige fordeler som kan påvirke beslutninger og handlinger, eller som gir grunn til å tro at slike transaksjoner finner sted.
- Er tydelig på eget syn og har toleranse og respekt for andres holdninger og meninger.
- Møte publikum og kunder med vennlighet, respekt og omtanke.
- Vise respekt for personvernet og overholde taushetsplikt.

Samfunnsansvarlig

- Si i fra om kritikkverdige forhold til den det gjelder eller varsler til noen som kan gjøre noe med det.
- Ta ansvar for at egne handlinger er i samsvar med alminnelige normer og de etiske retningslinjene.
- Overholde lover og regler, og forholder seg lojalt til vedtak og avgjørelser som ikke er i klar konflikt med selskapets etiske retningslinjer.

10.0 Arbeidsgiver - organisering

Flere av de selskaper der Lier kommune har eierskap er medlem av en arbeidsgiverorganisasjon. Selskapet tar selv beslutning om å være medlem og eventuelt av hvilken organisasjon. De selskapene der Lier kommune har eierandeler er for tiden medlemmer av følgende arbeidsgiverforeninger:

- KS bedrift
- Energi Norge
- ASVL – Arbeidsgiverforening for Vekstbedriftene

10.1 Arbeidsmiljøutvalg/Lokale MedbestemmelsesUtvalg

Etter arbeidsmiljøloven (§ 7-1) skal det i virksomheter hvor det jevnlig sysselsettes minst 50 arbeidstakere, være arbeidsmiljøutvalg, der arbeidsgiveren, arbeidstakerne og bedriftshelsetjenesten er representert. Arbeidsmiljøutvalg skal opprettes også i virksomhet med mellom 20 og 50 arbeidstakere, når en av partene ved virksomheten krever det. Der arbeidsforholdene tilsier det, kan Arbeidstilsynet bestemme at det skal opprettes arbeidsmiljøutvalg i virksomhet med færre enn 50 arbeidstakere.

Hvilke personer som til enhver tid er medlemmer av utvalget skal kunngjøres ved oppslag på arbeidsplassen og arbeidsgiver og arbeidstakere skal ha like mange representanter i utvalget. Lederen for utvalget velges vekselvis av arbeidsgiverens og arbeidstakernes representanter. Representantene for bedriftshelsetjenesten har ikke stemmerett i utvalget. Ved stemmelikhet gjør lederens stemme utslaget.

Arbeidsmiljøutvalget skal virke for gjennomføring av et fullt forsvarlig arbeidsmiljø i virksomheten. Utvalget skal delta i planleggingen av verne- og miljøarbeidet, og nøye følge utviklingen i spørsmål som angår arbeidstakernes sikkerhet, helse og velferd.

Arbeidsmiljøutvalget skal behandle spørsmål som angår bedriftshelsetjeneste og den interne vernetjeneste og spørsmål om opplæring, instruksjon og opplysningsvirksomhet i virksomheten, som har betydning for arbeidsmiljøet, samt planer som krever Arbeidstilsynets

samtykke, etablering og vedlikehold av virksomhetens systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid og helse- og velferdsmessige spørsmål knyttet til arbeidstidsordninger.

Lokale MedbestemmelsesUtvalg

Enkelte selskaper har opprettet medbestemmelsesutvalg, i enkelte sammenhenger kalt Lokale MedbestemmelsesUtvalg (LMU) for å regulere medarbeidernes medbestemmelserett.

Hovedavtalene (også kalt tariffavtalens del 1) inneholder de grunnleggende spillereglene i arbeidslivet. Her finnes de generelle bestemmelsene om forhandlings- og samarbeidsforhold mellom arbeidsgivere og arbeidstakere. I tillegg tar Hovedavtalen for seg de ansattes medbestemmelsesrett.

Hovedavtalene regulerer en rekke forhold som ikke er lovfestet, men den tar i motsetning til overenskomstene, ikke for seg lønn og andre arbeidsbetingelser. Det er viktig å merke seg at hovedavtalen kun gjelder på arbeidsplasser der det mellom partene er inngått tariffavtale.

10.2 Lønnspolitikk – styrets rolle

Styret bør utarbeide en erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til daglig leder og andre ledende medarbeidere og redegjøre for den lederlønnspolitikken som har vært ført i det foregående regnskapsåret. Erklæringen bør inneholde retningslinjer for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse, og herunder angi hovedprinsippene for selskapets lederlønnspolitikken. Retningslinjene er kun ment å være veiledende for styret, men dersom styret i en avtale fraviker retningslinjene, skal begrunnelsen for dette angis i styreprotokollen.

Daglig leders godtgjørelse behandles i styremøte. Lønnsreguleringen for øvrige ansatte fastsettes av daglig leder med etterfølgende rapportering til styret.

Styret bør vurdere å utpeke 2 av styremedlemmene til å forberede styrets overordnede rolle knyttet til fastsettelse av godtgjørelse til daglig leder

11.0 Styret – valg, oppgaver og ansvar

11.1 Valg/oppnevning av styremedlemmer

Under dette punktet omtales valg av styremedlemmer i begrenset utstrekning. I en egen sak behandlet kommunestyret (3. juni 2010, sak 52/2010) ”Kommunalt eide selskaper - retningslinjer for styresammensetning”. Formelle hensyn og behovet for kompetanse er blant de kriteriene som er lagt inn for valg av styre i retningslinjene.

Habilitetsbestemmelser for styremedlemmer

Fra 1. november 2011 er reglene for habilitet endret. Forvaltningslovens § 6 fastslår at ingen kommunalt ansatte eller folkevalgte skal håndtere saker i kommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem, også der selskapene er fullt ut offentlig eide.

Bestemmelsen er ikke til hinder for at folkevalgte og ansatte i kommunen kan oppnevnes/velges som styremedlemmer, men de kan ikke delta i den kommunale saksbehandlingen av saker eller forhold som gjelder det aktuelle selskapet.

Fra 1. januar 2010 kan ikke administrasjonssjefen, administrasjonssjefens stedfortreder og medlem av kommuneråd og fylkesråd velges til styret i *kommunale foretak*. Begrunnelsen er i første rekke at rådmannens kontroll med kommunale foretak skal styrkes. Daglig leder er heller ikke valgbar til styret i det selskap han/hun er daglig leder for.

Sammensetningen av styret

Lov om interkommunale selskaper og aksjeloven angir bestemmelser om styrets sammensetning og ansvar. Forskjellene mellom kommer til uttrykk i en sterkere regulering av antall styremedlemmer knyttet til om ansatte kan velge styremedlemmer eller ei.

Også valgperiodens lengde er regulert i lov om interkommunale selskaper, der det er angitt at normal tjenestetid er to år, men skal ikke være lengre enn fire år.

Det vises til kommunens retningslinjer for styresammensetning, *vedlegg 2*.

Rekruttering-styrebank

Lier kommune har etablert en *styrekandidatbank* der potensielle kandidater til styrene i selskap der Lier kommune har eierskap, registreres. Det som registreres er den kompetanse kandidatene har og den erfaring de har med styrearbeid og fra hvilke bransjer erfaringen er.

Kompetanse, mangfold, kapasitet i styret

Styret settes sammen slik at det samlet sett har en kompetanse som står i forhold til de oppgavene styret har og de utfordringene selskapet står overfor. Det forventes at styrene legger opp sitt arbeid slik at de gjennom gode prosesser sørger for å gjøre de valg og beslutninger som er nødvendig for å nå eiers formål med selskapet.

Ansattevalgte styremedlemmer

Styremedlemmer valgt av og blant de ansatte i selskapet er likeverdige styremedlemmer med de eieroppnevnte, med samme ansvar og rettigheter. Det følger imidlertid av loven at ansattevalgte styremedlemmer ikke deltar i behandling av saker som gjelder arbeidsgivers forberedelse til forhandlinger med arbeidstakere, arbeidskonflikter, rettstvister med arbeidstakerorganisasjoner eller oppsigelse av tariffavtaler. Hvis et interkommunalt selskap har myndighet til å treffe enkeltvedtak eller fastsette forskrifter, jf. forvaltningsloven § 2, skal de ansattes representanter i styret ikke delta i behandlingen av disse sakene.

11.2 Styrets ansvar og oppgaver

I og med at styret har en meget viktig rolle i ethvert selskap, er det viktig for det enkelte styremedlem å være klar over rollefordelingen og det ansvar som påligger den enkelte funksjon.

Det er i alminnelighet ingen formelle krav til styremedlemmer, men som et minimum bør et styremedlem ha kjennskap til den bransjen selskapet opererer i og til styrets rolle. Styret er daglig leders primære kontrollorgan.

Som styremedlem har man mulighet til å delta i selskapets strategiske beslutninger, som kan være spennende og lærerikt, men både selskapet og det enkelte styremedlem bør tenke seg om. Styreansvaret er personlig, og ethvert styremedlem hefter personlig for det ansvar styret har i henhold til lover og regler. I motsetning til det begrensede ansvaret man har som aksjonær er styreansvaret ubegrenset. Erstatningsansvar overfor aksjonærer, kreditorer og andre er nok det mest aktuelle, men også straffeansvar kan etter omstendighetene være aktuelt.

Det kreves uaktsomhet for at styreansvar skal bli aktuelt, men man blir målt mot en objektiv standard som etter omstendighetene kan oppfattes som streng. Styret hefter også for andres feil ved passivitet, og styret kan ikke uten videre unnskyldes seg med at det ikke har fått tilstrekkelig informasjon. Et passivt styremedlemskap, er derfor en farlig strategi, og kombinert med manglende kvalifikasjoner kan man få en uhåndterlig ansvareksponering.

Det betydelige ansvaret som ligger på det enkelte styremedlem har ført til at en del selskaper tegner en egen styreansvarsforsikring som tilbys av flere forsikringsselskap. Dette har imidlertid ikke vært vanlig praksis i de kommunalt eide selskapene.

11.2.1 Forvaltningen av selskapet

Etter aksjeloven er forvaltningen av selskapet, styrets ansvar som skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten og i nødvendig utstrekning, fastsette planer og budsjetter for selskapets virksomhet, eventuelt fastsette retningslinjer for virksomheten.

Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll og iverksetter de undersøkelser det finner nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver. Styret skal iverksette slike undersøkelser dersom dette kreves av ett eller flere av styremedlemmene.

Styret representerer selskapet utad og tegner dets firma, men kan gi styremedlemmer, daglig leder eller navngitte ansatte rett til å tegne selskapets firma. Slik fullmakt kan fastsettes i vedtektene, som også kan begrense styrets myndighet til å gi rett til å tegne selskapets firma.

Retten til å tegne selskapets firma kan når som helst, tilbakekalles. Vedtektsfestet fullmakt kan tilbakekalles av styret når generalforsamlingens beslutning ikke kan avvertes uten skade for selskapet.

11.2.2 Styrets tilsynsansvar

Styret skal føre tilsyn med den daglige ledelse og selskapets virksomhet for øvrig, og kan fastsette instruks for den daglige ledelse.

I selskaper som bare har én aksjeeier, skal styret sørge for at avtaler mellom selskapet og aksjeeieren nedtegnes skriftlig.

Styret kan til enhver tid kreve at daglig leder gir styret en nærmere redegjørelse om bestemte saker og en slik redegjørelse kan også kreves av det enkelte styremedlem.

11.2.3. Datterselskaper forhold til morselskapet

Styret i et datterselskap plikter å gi styret i morselskapet opplysninger som er nødvendige for å kunne vurdere selskapets stilling og resultatet av selskapets virksomhet, og morselskapet skal underrette styret i et datterselskap om forhold som kan ha betydning for selskapet som helhet. Morselskapet skal også underrette datterselskapets styre om beslutninger som kan ha betydning for datterselskapet, før endelig beslutning treffes.

11.2.4 Godtgjørelse fra andre enn selskapet

Et styremedlem, (det samme gjelder daglig leder og medarbeidere i selskapet) må ikke i anledning av rettshandel for selskapet, ta imot godtgjørelse fra andre enn selskapet. Dette gjelder også godtgjørelse som en medkontrahent eller hans eller hennes representant har betinget seg hos selskapet.

En godtgjørelse som styremedlem eller daglig leder ikke kan motta, kan heller ikke mottas av deres nærstående.

Godtgjørelse som er avtalt eller mottatt i strid med forbudet, tilfaller selskapet, det samme gjelder avkastning av og eiendeler som er kommet i stedet for godtgjørelsen.

Det er ikke til hinder for at styremedlem som ikke deltar i den daglige ledelse, kan opptre som mellommann overfor selskapet mot vanlig mellommannsgodtgjørelse dersom styremedlemmet ikke også representerer selskapet, og forretningen inngår i mellommannsvirksomhet som styremedlemmet driver som næring.

11.2.5 Eventuell begjæring om gjeldsforhandling eller konkursbehandling

En eventuell begjæring om gjeldsforhandling eller konkursbehandling for selskapet kan bare fremsettes av styret og under en eventuell konkursbehandling representerer styret selskapet som konkursskyldner.

11.2.6 Styrets saksbehandling

Styret skal behandle saker i møte, med mindre styrets leder finner at saken kan forelegges skriftlig eller behandles på annen betryggende måte og styrets leder skal sørge for at styremedlemmene så vidt mulig kan delta i en samlet behandling av saker som behandles uten møte. Styremedlemmene (og daglig leder) kan kreve møtebehandling.

Styrebehandlingen ledes av styrelederen. Dersom verken styrelederen eller varalederen deltar, velger styret en leder for styrebehandlingen.

Daglig leder har rett og plikt til å delta i styrets behandling av saker og til å uttale seg, med mindre annet er bestemt av styret i den enkelte sak.

11.2.7 Styreinstruks

I selskaper hvor medarbeiderne har representasjon i styret, skal styret fastsette en styreinstruks som gir nærmere regler om styrets arbeid og saksbehandling. Instruksen skal blant annet inneholde regler om hvilke saker som skal styrebehandles og daglig leders arbeidsoppgaver

og plikter overfor styret. Instruksen skal også inneholde regler for innkalling og møtebehandling. Styrebehandling skal varsles på hensiktsmessig måte og med nødvendig frist.

Vedlegg 4 er en mal for styreinstruks.

11.2.8 Når styret kan treffe beslutning

Styret kan treffe beslutning når mer enn halvdelen av medlemmene er til stede eller deltar i styrebehandlingen, om ikke strengere krav er fastsatt i vedtektene. Imidlertid kan allikevel ikke styret treffe beslutning uten at alle styremedlemmene så vidt mulig er gitt anledning til å delta i behandlingen av saken. Dersom noen har forfall og det finnes varamedlem, skal varamedlemmet innkalles.

En beslutning av styret krever at flertallet av de styremedlemmer som deltar i behandlingen av en sak, har stemt for. Ved stemmelikhet gjelder det som møtelederen har stemt for. De som har stemt for et forslag som innebærer en endring, må likevel alltid utgjøre mer enn en tredel av samtlige styremedlemmer. Strengere stemmereglene kan fastsettes i vedtektene.

Ved valg og ansettelser anses den valgt eller ansatt som får flest stemmer. Styret kan på forhånd bestemme at det skal holdes ny avstemning dersom ingen får flertall av de avgitte stemmer. Dersom stemmetallet står likt ved valg av styreleder eller møteleder, avgjøres valget ved loddtrekning. I andre tilfeller av stemmelikhet gjelder det som møtelederen har stemt for. Strengere stemmereglene kan fastsettes i vedtektene.

11.2.9 Inhabilitet

Et styremedlem må ikke delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har slik særlig betydning for egen del eller for noen nærstående at medlemmet må anses for å ha fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Det samme gjelder for daglig leder.

Et styremedlem eller daglig leder må heller ikke delta i en sak om lån eller annen kreditt til seg selv eller om sikkerhetsstillelse for egen gjeld.

11.2.10 Misbruk av posisjon i selskapet

Styret og andre som representerer selskapet, må ikke foreta noe som er egnet til å gi visse aksjeeiere eller andre en urimelig fordel på andre aksjeeieres eller selskapets bekostning. Styret og daglig leder må ikke etterkomme noen beslutning av generalforsamlingen eller et annet selskapsorgan hvis beslutningen strider mot lov eller mot selskapets vedtekter.

11.2.11 Styreprotokoll

Det skal føres protokoll over styrebehandlingen. Den skal minst angi tid og sted, deltakerne, behandlingsmåten og styrets beslutninger. Det skal fremgå at saksbehandlingen oppfyller kravene i loven.

Er styrets beslutning ikke enstemmig, skal det angis hvem som har stemt for og imot. Styremedlem og daglig leder som ikke er enig i en beslutning, kan kreve sin oppfatning innført i protokollen.

Protokollen skal underskrives av alle de medlemmer som har deltatt i styrebehandlingen. Har styret minst fem medlemmer, og er beslutning truffet i møte, kan styret velge to til å underskrive. I så fall skal utskrift sendes samtlige styremedlemmer med frist for merknader, som i tilfelle kan kreves inntatt i protokollen.

11.2.12 Overskridelse av myndighet

Har noen som representerer selskapet utad ved disposisjon på selskapets vegne gått ut over sin myndighet, er disposisjonen ikke bindende for selskapet, når selskapet godtgjør at medkontrahenten forsto eller burde ha forstått at myndigheten ble overskredet, og det ville stride mot redelighet å gjøre disposisjonen gjeldende.

11.2.13 Mangler ved valg av styremedlem eller tilsetting av daglig leder

Etter at valg av styremedlem eller tilsetting av daglig leder er registrert i Foretaksregisteret, kan mangler ved valget eller tilsettingen ikke påberopes overfor en tredjeperson, med mindre selskapet godtgjør at tredjepersonen kjente til mangelen.

11.2.14 Forventninger til styret

Styret har ansvar for at selskapet forvaltes i tråd med eiers interesser og skal ivareta den strategiske ledelsen av selskapet innenfor de rammer som er gitt av eier. Styret skal være en viktig diskusjonspartner og støttespiller til ledelsen i større saker, men samtidig må styret kontrollere ledelsens arbeid ut fra gitte målsetninger. Styret må derfor ha en uavhengig rolle i forhold til ledelsen. Et kompetent styre må kunne utfordre daglig leder og selskapet, slik at det tas gode beslutninger.

11.2.15 Styrets egenevaluering

Styret skal evaluere sitt arbeid og sin kompetanse årlig. Det vises til kommunens retningslinjer for styreevaluering, *vedlegg 3*.

Denne egenevalueringen skal inkludere en vurdering av styrets sammensetning og måten styret fungerer på både individuelt og som gruppe i forhold til de mål som er satt for arbeidet. Den skal gjøres tilgjengelig for valgkomiteen og styret bør vurdere å benytte en ekstern person til å fasilitere styrets egenevaluering.

For selskap der Lier kommune er mindretallseier anbefales tilsvarende egenevaluering for styret, gjennomført på tilsvarende måte.

11.2.16 Godtgjørelse til styret

Generalforsamlingen/representantskapet tar årlig stilling til godtgjørelsens størrelse. Godtgjørelse til styret skal fremme verdiskapningen i selskapet og fremstå som rimelig, ut i fra styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet. Styrets godtgjøring skal

ligge på et moderat nivå og se hen til den alminnelige lønns- og prisutviklingen i samfunnet når den er oppe til justering.

11.2.17 Åpenhet i alle forhold

Kommunalt eide selskaper skal legge til rette for åpenhet om sitt selskap i alle forhold, som av konkurransemessige hensyn ikke er unntatt offentlighet. Styret skal bidra til at selskapet har et etisk regelverk med og i sitt arbeid sette av tid til etisk refleksjon.

11.2.18 Informasjon fra selskap til eier

Informasjon fra selskap til eier skal skje gjennom selskapsledelsen – og styret skal fastsette hvordan dette gjøres mest hensiktsmessig.

11.3 Anbefalinger om eierskap og selskapsledelse

11.3.1 Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse

Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES) som består av ulike næringslivsorganisasjoner med NHO som sekretariat, utgir med visse mellomrom en anbefaling for eierstyring og selskapsledelse. Den gjeldende anbefaling finnes på www.nues.no

11.3.2 KS Eierforum

KS Eierforum har utarbeidet en Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak som finnes på www.ks.no

12.0 Tilsyn og kontroll

Revisjon

Etter aksjeloven skal generalforsamlingen velge én eller flere revisorer, og kan velge én eller flere vararevisorer. Revisors godtgjørelse skal godkjennes av generalforsamlingen. (§7-1)

Under visse forhold kan det være unntak fra revisjonsplikten (§ 7-6)

Et interkommunalt selskap har regnskapsplikt etter regnskapsloven, men det kan i selskapsavtalen bestemmes at selskapet i stedet skal avgi regnskap etter kommunale regnskapsprinsipper. Selskapet har imidlertid bokføringsplikt etter bokføringsloven. (§ 27). Selskapet skal ha revisor som velges av representantskapet. Revisorloven gjelder imidlertid ikke (§ 28).

Generalforsamling og representantskap

Innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår skal et selskap etter aksjeloven holde ordinær generalforsamling som skal godkjenne årsregnskapet og årsberetningen, herunder utdeling av utbytte og eventuelt andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen. (§ 5-5)

Eierne (deltakerne) utøver sin myndighet i et interkommunalt selskap gjennom representantskapet og som selskapets øverste myndighet behandler selskapets regnskap, budsjett og økonomiplan og andre saker som etter loven eller selskapsavtalen skal behandles i representantskapet (§ 7).

Kommunens kontrollutvalg

Kontrollutvalget oppnevnt av kommunestyret, etter kommuneloven skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper, herunder å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser i selskaper gjør dette i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

Offentlige tilsynsmyndigheter

En arbeidstaker har, etter arbeidsmiljøloven (§2-4) rett til å varsle om kritikkverdige forhold i en virksomhet, men fremgangsmåten ved varslingen skal være forsvarlig. En arbeidstaker har uansett rett til å varsle i samsvar med varslingsplikt eller virksomhetens rutiner for varsling og det samme gjelder varsling til tilsynsmyndigheter eller andre offentlige myndigheter.

Vedlegg 1:

ETISKE RETNINGSLINJER FOR FOLKEVALGTE OG MEDARBEIDERE I LIER KOMMUNE

Vedtatt av kommunestyret 10.10.2011, sak 74, ajourført 07.10.2014, sak 71.

Som en demokratisk styrt samfunnsorganisasjon er Lier kommune avhengig av tillit og et godt etablert omdømme. Kommunens etiske retningslinjer beskriver våre grunnleggende verdier, prinsipper og retning for høy etisk praksis. Kjennskap til, og respekt for dette verdigrunnlaget, systematisk refleksjon over dilemmaer og en atferd i samsvar med uttrykte holdninger, er avgjørende.

De etiske retningslinjer gir ikke en detaljert instruks om handlinger i det praktiske liv. Hver enkelt folkevalgt og medarbeider har et selvstendig ansvar for egne handlinger og at disse faktisk er i tråd med de etiske retningslinjene som er vedtatt for kommunens virksomhet. Varsling gjør det mulig å rette opp kritikkverdige forhold. Folkevalgte og medarbeidere har et selvstendig ansvar for at egne handlinger er i samsvar med de etiske retningslinjene. Som arbeidsgivere og rollemodeller skal folkevalgte og ledere spesielt legge til rette for etisk refleksjon.

Lier kommunes etiske retningslinjer er både plattformen for å bearbeide problemstillinger internt og signalisere utad hva vi står for. De vil bli brukt som tolkningsgrunnlag så vel forebyggende som i vurdering av konkrete tilfeller.

Kommunens **Etikkplakat og Varslingsplakat** er en del av de etiske retningslinjene.

Åpenhet

Lier kommunes medlemskap i Transparency International, Norge, forplikter både folkevalgte og medarbeidere.

Åpenhet skal derfor prege alle ledd i Lier kommune. Selv om opplysningene etter loven kan unndras offentligheten, er det ikke dermed gitt at de skal hemmeligholdes. Innbyggernes kontroll med forvaltningen forutsetter at allmennheten også får innsyn i forhold som ved nærmere ettersyn og diskusjon kan ha potensial for forbedring eller være kritikkverdige.

I en åpen bedriftskultur legger ledelsen til rette for at alle medarbeidere har innsyn i og forstår veivalg som tas. Ulike syn og kritikk blir hørt, vurdert og respektert. Men de beslutninger som så fattes etter korrekte administrative eller politiske prosesser skal da respekteres av alle.

Redelighet

Redelighet betyr at folkevalgte og medarbeidere opptrer åpent, ærlig og rettskaffent i møte med befolkning, brukere, samarbeidspartnere og hverandre. Alle parter skal oppleve at informasjonen kommunen gir muntlig og skriftlig, inneholder korrekte og relevante opplysninger. Redelighet er en forutsetning for tillit og godt omdømme.

Lojalitet

Folkevalgte og medarbeidere skal overholde lover og retningslinjer som gjelder for Lier kommunes virksomhet, og forholde seg lojalt til vedtak og avgjørelser i samsvar med kommunens etiske retningslinjer. Det er likevel ikke lojalt mot Lier kommune å bidra til å skjule kritikkverdige forhold.

Habilitet og rolleklarhet

Folkevalgte og medarbeidere skal opptre upartisk og praktisere likebehandling. Kommunens interesser og personlige interesser skal ikke blandes. Den enkelte har selv ansvar for å opplyse om egen habilitet, og å tre til side når saken krever det. Dobbeltroller og rollekombinasjoner som kan føre til interessekonflikter eller påstander om dette, skal unngås.

Kommunens folkevalgte og medarbeidere i sentrale leder- og administrative stillinger skal registrere seg med aktuell informasjon i "Styrevervregisteret". Offentlig tilgjengelige opplysninger fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret innhentes automatisk, en gang i året, i desember, for de som er registrert i Styrevervregisteret. Registreringen er offentlig tilgjengelig.

Det er ikke ønskelig at kommunens overordnede administrative ledelse deltar aktivt i partipolitisk virksomhet.

Kritikkverdige forhold skal rettes opp

Varsling er å videreformidle opplysninger om kritikkverdige forhold til noen som kan bidra til at forholdene rettes opp. Kritikkverdige forhold kan være brudd på lov eller retningslinjer, uforsvarlig saks- eller klientbehandling, mobbing og diskriminering, eller annen kritikkverdig atferd. Negative sanksjoner overfor den som varsler, er uakseptabelt og i strid med arbeidsmiljøloven § 2-4. Ethvert varsel medfører undersøkelsesplikt. Den som blir varslet har ansvar for at saken følges opp på en måte som gjør at medarbeidere i Lier kommune skal oppleve at det er ønskelig og trygt å si ifra om bekymringer og kritikkverdige forhold. Den eller de det varsles om skal også ha sikret sin rettsikkerhet i den prosess som igangsettes. Varsleren skal ha tilbakemelding om oppfølging av saken. Dersom de kritikkverdige forholdene ikke blir rettet opp, kan det være ønskelig med ekstern varsling. Varslerens identitet er i utgangspunktet en fortrolig opplysning, men varsleren må være oppmerksom på at det kan bli nødvendig å oppgi identiteten i forbindelse med nærmere undersøkelse av saken.

Se for øvrig VARSLINGSPLAKATEN for medarbeidere i Lier kommune.

Ytringsfrihet

Alle medarbeidere har som samfunnsborgere ytringsfrihet, og kan delta i den alminnelige samfunnsdebatt. Ytringsfriheten gir også ansatte rett til å uttale seg kritisk til forhold som berører virksomheten de jobber i. Det gir et godt grunnlag for en opplyst samfunnsdebatt at medarbeidere uttaler seg basert på faglig innsikt. Men det må klart fremgå at medarbeiderne deltar i samfunnsdebattene på egne vegne. Kommuneledelsen har rett til å beslutte hvem som uttaler seg på kommunens vegne.

Fortrolige opplysninger/informasjon

Alle saksopplysninger skal behandles etter offentlighetsloven. Den lovpålagte taushetsplikten skal overholdes. Enhver bruk av personopplysninger skal sikres slik at enkeltpersoner ikke blir skadelidende. Meldinger om kritikkverdige forhold knyttet til navngitte personer som samles inn og lagres eller behandles elektronisk, er å anse som personopplysninger.

Kommunens varslingsrutiner skal praktiseres i henhold til personopplysningslovens § 11. I tillegg skal rutiner legges opp slik at kravene til datasikkerhet og sletteplikt oppfylles. Opplysninger som mottas i forbindelse med arbeidet i kommunen, må behandles respektfullt og ikke brukes til personlig vinning.

Mobbing og diskriminering

Lier kommune er imot enhver form for diskriminering og forventer at folkevalgte og medarbeidere bidrar til å virkeliggjøre denne holdningen.

Mobbing av kolleger skal ikke forekomme. Medarbeiderne har et ansvar for å gripe inn eller varsle nærmeste leder dersom de oppdager at kolleger blir mobbet på arbeidsplassen. Når nærmeste leder opptrer uakseptabelt, skal saken om nødvendig bringes til neste nivå, jfr. kommunens HMS- håndbok.

Gaver og andre fordeler

Folkevalgte og medarbeidere skal ikke utnytte sin stilling til å oppnå personlige fordeler eller gaver av en art som kan påvirke eller være egnet til å påvirke handlinger, saksforberedelser eller vedtak. Spontane gaver av lav verdi som ikke har rot i noe avtaleforhold, herunder blomster, vin, konfekt o.l. ansees likevel ikke å være i strid med retningslinjene. Ved tilbud om gaver og fordeler av et omfang som går ut over kommunens retningslinjer, skal nærmeste leder kontaktes. Slike gaver skal ikke mottas, men returneres avsender sammen med et brev som redegjør for kommunens regler om dette.

Moderate former for gjestfrihet og representasjon hører med i samarbeidsforhold og informasjonsutveksling. Graden av oppmerksomhet må imidlertid ikke være slik at den kan påvirke beslutningsprosesser eller kan vekke mistanke om påvirkning. Reise- og oppholdsutgifter i faglig sammenheng skal dekkes av kommunen. Unntak fra dette prinsippet kan bare skje etter særskilt vedtak av rådmannen. Folkevalgte legger slike saker frem for ordføreren. Der kommunens innkjøps- og rabattordninger ikke eksplisitt omfatter alle medarbeidere, kan ikke medarbeidere og folkevalgte påberope seg private fordeler på kommunens vegne.

Gjensidig respekt for avtaleverket – forholdet til annet arbeid

De forskjellige punkter i arbeidsavtalen, tariffavtale og stillingsinstrukser som gjelder mellom kommunen og den enkelte medarbeider, skal overholdes og respekteres av begge parter. Ekstra arbeid utenfor Lier kommune må ikke føre til at medarbeidere kommer i uheldige dobbelroller, habilitetsproblemer eller i annen form for konflikt med ens virke i kommunen. Medarbeidere kan derfor ikke uten videre utføre annet lønnet arbeid utenfor virksomheten eller etablere næringsvirksomhet av et omfang som kan gå utover vedkommendes arbeidsavtale med kommunen. Medarbeidere som utfører slike sideaktiviteter i tillegg til sin

kommunale ansettelse må derfor uoppfordret avklare dette forholdet med kommunens administrative ledelse.

Privat bruk av kommunens utstyr

Kommunens biler, tilhengere, maskinpark og båter m.v. skal som hovedregel kun benyttes i kommunens tjeneste. Virksomhetsleder avgjør om utstyret likevel kan lånes ut til medarbeidere til privat bruk. Utlånet skal registreres og brukeren står ansvarlig for utgifter og eventuelle skader som følge av utlånet.

Vedlegg 2:

Lier kommune

SAKSFREMLEGG**Sak nr.**

Saksmappe nr: 2008/232	Arkiv: 037	Saksbehandler: Hans-Petter Christensen
----------------------------------	----------------------	--

Til behandling i:

Saksnr	Utvalg	Møtedato
45/2010	Formannskapet	03.06.2010
52/2010	Kommunestyret	15.06.2010

Kommunalt eide selskaper - retningslinjer for styresammensetning (E)**Kommunestyrets vedtak:**

Med bakgrunn i kommunestyrets vedtak i sak 068/2009 (møte 14. desember 2009) pkt. 2 c) og h) samt pkt. 5 fastsettes slike retningslinjer for sammensetning av styre i selskap eiet av Lier kommune:

1. Styrets sammensetning skal til enhver tid hensynta selskapets situasjon og utfordringer basert på en analyse foretatt av valgkomitéen.
2. Styrets egevaluering vurderes av valgkomitéen og vektlegges i beskrivelsen av ønsket kompetanse og egenskaper hos styremedlemmene.
3. Ved rekruttering av styremedlemmer skal valgkomitéen alltid sikre at styrets samlede kompetanse innen flg. områder er vurdert:
 - a) Økonomiforståelse og økonomistyring
 - b) Selskapsrett og ev. særskilte juridiske emner ut fra selskapets egenart
 - c) Marked og konkurranseforhold
 - d) Samfunnsansvar og omdømme
4. Valgkomitéen innhenter forslag til kandidater og foretar en individuell vurdering av dem basert på en beskrevet styreprofil.
5. Valgkomitéen sikrer at det ved behov gjennomføres samtaler med kandidater til styreverv for vurdering av kompetanse og egenskaper. Unntaksvis kan ekstern bistand benyttes ved slik vurdering.
6. Valgkomitéen skal sikre kjønnsbalanse i styrene gjennom sine forslag til kandidater.
7. Medlemmer av kommunestyret, utvalg eller råd skal ikke oppnevnes som kandidater til verv i selskapsstyrer.

I den utstrekning det er formelt og praktisk mulig legges disse retningslinjene til grunn også ved rekruttering av styremedlemmer i selskaper der Lier kommune ikke er majoritetseier.

Vedlegg 3:

Lier kommune

SAKSFREMLEGG**Sak nr.**

Saksmappe nr:	Arkiv:	Saksbehandler:
2008/232	037	Hans-Petter Christensen

Til behandling i:

Saksnr	Utvalg	Møtedato
46/2010	Formannskapet	03.06.2010

Kommunalt eide selskaper - rutiner for evaluering (E)**Formannskapets vedtak:**

Lier kommune fastsetter krav til egnevaluering for styrene i de heleide selskapene eller der kommunen er majoritetseier, slik:

- 1) Styret skal hvert år gjennomføre en egnevaluering av styrets sammensetning og arbeid i god tid før generalforsamling eller tilsvarende.
- 2) Evalueringen skal som et minimum inneholde vurdering av:
 - a) Selskapets formål og mål, og forholdet til eierne
 - b) Valgprosessen og styrets sammensetning
 - c) Styrets oppgaver, styreutvikling og det enkelte styremedlems forutsetninger
 - d) Styreleder
 - e) Forholdet til daglig leder
- 3) Styret fastsetter selv metode og gjennomføringsform. Fullstendig evaluering kan skje hvert annet år, men det skal uansett foretas en oppdatering/vurdering årlig.
- 4) Styrets evalueringsrapport gjøres kjent for eierorganets (formannskapets) valgkomité som grunnlag for rekruttering til styret.

For selskap der Lier kommune er mindretallseier anbefales tilsvarende egnevaluering for styret gjennomført på tilsvarende måte.

Vedlegg 4:

Styreinstruks – en gratis dokumentmal fra www.bedin.no.

Bedin er Nærings- og handelsdepartementets egen informasjonstjeneste for etablerere og bedrifter.

Målsettingen med tjenesten er å gjøre det enklere å starte og drive bedrift.

Det presiseres at dette dokumentet er av generell art og at teksten må tilpasses den enkeltes virksomhet.

(minimumsutgave)

Styreinstruks

1. Styrearbeidet i _____ AS skal følge denne styreinstruksen. Styret kan i enkeltsaker vedta å fravike instruksen.

Møteplan, innkalling, med mer

Administrerende direktør skal én gang i året sammen med styreleder sette opp forslag til møteplan og hovedagenda for kommende styremøter for styreperioden. Det skal avholdes minimum ett møte pr. ... (kvartal/måned/halvår).

Styremedlemmene innkalles skriftlig og med tilstrekkelig varsel, avhengig av styresakenes omfang og karakter. Innkallingen skal inneholde en dagsorden som angir hvilke saker som skal behandles.

Styremedlemmer/administrerende direktør som er forhindret fra å delta på styremøtene, skal så snart som mulig varsle styrets leder som innkaller eventuelle vararepresentanter.

Saksforberedelse og dokumentasjon

Administrerende direktør er ansvarlig for forsvarlig forberedelse og dokumentasjon av saker styret skal behandle. Saksdokumentene skal være styremedlemmene i hende i tilstrekkelig tid før styremøtene, med mindre særlige forhold foreligger. Saksdokumentene skal inneholde et tilfredsstillende beslutningsgrunnlag samt administrasjonens forslag til vedtak.

Behandling i møte

Administrerende direktør eller den han/hun peker ut skal stå for presentasjon av den enkelte styresak.

Styret kan treffe beslutning når mer enn halvparten av styremedlemmene er til stede i møtet, eller på annen måte deltar i styrebehandlingen (med mindre vedtektene fastsetter strengere

krav). Styret kan likevel ikke treffe beslutning uten at alle styremedlemmene er gitt anledning til å delta i behandlingen av saken.

Styrebeslutning treffes ved flertallsvedtak blant de som deltar i behandlingen av saken. Ved stemmelikhet gjelder det som møtelederen har stemt for (*jf. Aksjelovens § 6-25 om alminnelig flertallskrav*). Vedtak som innebærer en endring av en etablert tilstand i selskapet, må uansett fattes av minst 1/3 av samtlige styremedlemmer. (Strengere regler kan fastsettes i vedtektene).

Styrebehandling uten møte

Saker som betryggende kan behandles uten møte, kan behandles i telefonkonferanse eller på den måten styrets leder bestemmer i samråd med administrerende direktør.

Saker av vesentlig betydning for selskapet kan ikke behandles utenfor møte, med mindre saklig grunn foreligger. Det tenkes her på saker i følgende kategorier: Fusjon, oppkjøp eller andre vesentlige endringer av selskapets eierstruktur, betydelige investeringer og inngåelse av andre avtaler av stor betydning for selskapet, oppsigelse av administrerende direktør eller andre sentrale ansatte.

Saker som skal styrebehandles - styrets myndighet

Styret beslutter disposisjoner som etter selskapets forhold er av vesentlig art eller av stor betydning, samt fører tilsyn med at selskapet ledes i overensstemmelse med vedtak fattet av generalforsamlingen og/eller styret, vedtektene og lovgivningen for øvrig. Styret skal:

- Fastlegge retningslinjer for arbeidsdeling, bemyndigelser og instruksjoner mellom styret og administrasjonen
- Føre tilsyn med administrasjonens forvaltning av selskapets ressurser og dets datterselskaper
- Føre tilsyn med selskapets organisasjon, herunder regnskapsfunksjon, internkontroll, EDB og budsjettering
- Foreta oppfølging av budsjetter og lignende rapporteringer, herunder selskapets likviditet, ordrebehandling, vesentlige funksjoner, finansieringsforhold, investeringer og særlige risikoer

Gjennomgå selskapets perioderegnskaper i løpet av hvert regnskapsår og vurdere avvik fra budsjett, samt behov for budsjettkorreksjoner/korrektive tiltak, herunder vurdere forholdet mellom egenkapital og aksjekapital

Vedta og underskrive selskapets årsregnskap

Vedtatt i styremøte _____ (dato)

(Undertegnes av styret i sin helhet)

Vedlegg til styreinstruks

På generell bakgrunn kan vi si at et styre har seks særtrekk som de må ivareta om de skal løse de oppgavene som aksjeloven pålegger styret. Disse særtrekkene er:

Styret er et kollegialt organ.

Det vil si at hva formell autoritet angår, rangerer alle styrets medlemmer likt. Styreleder er kun den ”første blant likemenn”. Han/hun har bare administrativ myndighet til å avgjøre når og hvor styret skal møtes, noe som normalt gjøres i samråd med de øvrige styremedlemmene. Når styreleder uttaler seg eller opptrer på styrets vegne, er det etter fullmakt fra styrets øvrige medlemmer.

Styret er en samarbeidende gruppe.

Det betyr to ting; for det første må et styre handle i fellesskap, altså som en samlet enhet, etter forutgående overlegning. Dernest fungerer styret som en samlet enhet bare i styremøtene, dvs. når styret er samlet. Utenfor styrerommet har verken styreleder eller noen av de andre styremedlemmene noen formell makt, hvis det ikke foreligger spesielle fullmakter.

Styreansvar er individuelt.

Mens styrets oppgaver er kollektive, er det strafferettslige og sivilrettslige ansvaret individuelt. Det betyr at den enkelte har ansvar som om han/hun var alene med ansvaret. Hva ansvaret angår, er det altså ingen forskjell på styrets leder og det enkelte medlem.

Styret har et beslutningsansvar.

Kapittel 6 i aksjeloven definerer styret som foretakets overordnede ledelse. Ledelse vil blant annet si å ta beslutninger – ved at styret drar opp selskapets overordnede mål, strategi, budsjett, organisasjonsform og handlingsplaner.

Styret kan ikke gjennomføre egne beslutninger.

Styret må altså utøve sin myndighet gjennom administrerende direktør. Styret verken bør eller må gå direkte inn i bedriften og forbi den som er satt til å lede selskapet. Hovedregelen er at AD skal lede den daglige driften mens styret skal beslutte i saker som er av uvanlig art eller av en viss størrelse, eller av større betydning for selskapet.

Styret er valgt av eiere for å ivareta foretaket.

Det betyr at det ikke er rom for ”særinteresser” i styrets forhandlinger. Det er hele tiden foretakets beste etter en samlet vurdering som er det overordnede syn. Konsekvensen av dette syn er at styrets medlemmer må være frie og uavhengige, uten personlige bindinger til eier og ledelsen i selskapet. Det følger også av dette at de ansattes ”representanter” ikke representerer de ansatte, men foretaket.

Generelle faglige krav til et styremedlem, uavhengig av verv

Et styremedlem skal fokusere på helhet og sammenheng, og bidra med sin kompetanse på utvalgte områder hvor selskapets suksessfaktorer finnes.

Et styremedlem må ha kunnskap om, kontakt med og interesse for foretaket i sin helhet og alle forhold som omgir foretaket.

Et styremedlem må kjenne og akseptere foretakts visjon og forretningsidé, markedssituasjon og bransje for å kunne bidra konstruktivt i vervet.

Et styremedlem må ha forståelse for selskapets produkter og tjenester – sett med kundens øyne.

Et styremedlem må kunne lese et regnskap, samt ha forståelse for hva talloppstillingen og tallrelasjoner uttrykker.

Et styremedlem må kjenne det sivilrettslige og strafferettslige ansvaret som ethvert styrevern innebærer.

Et styremedlem må kjenne styrets rolle, hvilket vil si styre og ikke lede selskapet.